ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΚΕΙΜΕΝΟ
Γεώργιος Βιζυηνός
ΤΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΜΟΥ
(απόσπασμα)

Αἱ οἰκονομικαί μας δυσχέρειαι ἐκορυφώθησαν, ὅταν ἐπῆλθεν ἀνομβρία[1] εἰς την χώραν καί ἀνέβησαν αἱ τιμαί τῶν τροφίμων. Ἀλλ' ἡ μήτηρ, ἀντί ν' ἀπελπισθῇ περί τῆς διατροφῆς ἡμῶν αὐτῶν, ἐπηύξησε τόν ἀριθμόν μας δι' ἑνός ξένου κορασίου, τό ὁποῖον μετά μακράς προσπαθείας κατώρθωσε νά υἱοθετήσῃ.

Τό γεγονός τοῦτο μετέβαλε τό μονότονον καί αὐστηρόν τοῦ οἰκογενειακοῦ ἡμῶν βίου, καί εἰσήγαγεν ἐκ νέου ἀρκετήν ζωηρότητα.

Ἤδη αὐτή ἡ υἱοθέτησις ἐγένετο πανηγυρική. Ἡ μήτηρ μου ἐφόρεσε διά πρώτην φοράν τά «γιορτερά[2]» της καί μᾶς ὡδήγησεν εἰς τήν ἐκκλησίαν καθαρούς και κτενισμένους, ὡς ἐάν ἐπρόκειτο να μεταλάβωμεν. Μετά τό τέλος τῆς λειτουργίας, ἐστάθημεν ὅλοι πρό τῆς εἰκόνος τοῦ Χριστοῦ, καί αὐτοῦ, ἐν μέσῳ τοῦ περιεστῶτος[3] λαοῦ, ἐνώπιον τῶν φυσικῶν αὐτοῦ γονέων, παρέλαβεν ἡ μήτηρ μου τό θετόν αὐτῆς θυγάτριον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἱερέως, ἀφοῦ πρῶτον ὑπεσχέθη εἰς ἐπήκοον[4] πάντων, ὅτι θέλει ἀγαπήσει καί ἀναθρέψει αὐτό, ὡς ἐάν ἦτο σάρξ ἐκ τῆς σαρκός καί ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν της.

Ἡ εἴσοδός του εἰς τόν οἶκόν μας ἐγένετο οὐχ ἧττον ἐπιβλητική καί τρόπον τινά ἐν θριάμβῳ. Ὁ πρωτόγερος[5] τοῦ χωρίου καί ἡ μήτηρ μου προηγήθησαν μετά τοῦ κορασίου,
ἔπειτα ἠρχόμεθα ἡμεῖς. Οἱ συγγενεῖς μας καί οἱ συγγενεῖς τῆς νέας ἀδελφῆς μᾶς ἠκολούθησαν μέχρι τῆς αὐλείου ἡμῶν θύρας. Ἔξωθεν αὐτῆς ὁ πρωτόγερος ἐσήκωσε το κοράσιον ὑψηλά εἰς τάς χεῖράς του καί τό ἔδειξεν ἐπί τινας στιγμάς εἰς τους παρισταμένους. Ἔπειτα ἠρώτησε μεγαλοφώνως·

—Ποιός ἀπό σᾶς εἶναι ἤ ἐδικός ἤ συγγενής ἤ γονιός τοῦ παιδιοῦ τούτου περισσότερον ἀπό τήν Δεσποινιώ την Μηχαλιέσσα[6] κι ἀπό τούς ἐδικούς της;

Ὁ πατήρ τοῦ κορασίου ἦτον ὠχρός καί ἔβλεπε περίλυπος ἐμπρός του. Ἡ σύζυγός του ἔκλαιεν ἀκουμβημένη εἰς τόν ὦμόν του. Ἡ μήτηρ μου ἔτρεμεν ἐκ τοῦ φόβου μήπως ἀκουσθῇ καμμία φωνή—Ἐγώ!—καί ματαιώσῃ τήν εὐτυχίαν της. Ἀλλά κανείς δέν ἀπεκρίθη. Τότε οἱ γονεῖς τοῦ παιδίου ἠσπάσθησαν αὐτό διά τελευταίαν φοράν καί ἀνεχώρησαν μετά τῶν συγγενῶν των. Ἐνῷ

οἱ ἐδικοί μας μετά τοῦ πρωτογέρου εἰσῆλθον καί ἐξενίσθησαν[7] παρ' ἡμῖν.

Ἀπό τῆς στιγμῆς ταύτης ἡ μήτηρ μας ἤρχισε να ἐπιδαψιλεύῃ[8] εἰς τήν θετήν μας ἀδελφήν τόσας περιποιήσεις, ὅσων ἴσως δέν ἠξιώθημεν ἡμεῖς εἰς τήν ἡλικίαν της καί εἰς καιρούς πολύ εὐτυχεστέρους. Ἐνῷ δέ μετ' ὀλίγον χρόνον ἐγώ μέν ἐπλανώμην νοσταλγῶν ἐν τῇ ξένῃ, οἱ δέ ἄλλοι μου ἀδελφοὶ ἐταλαιπωροῦντο κακοκοιμώμενοι εἰς τά ἐργαστήρια τῶν «μαστόρων», τό ξένον κοράσιον ἐβασίλευεν εἰς τόν οἶκόν μας, ὡς ἐάν ἦτον ἐδικός του.

Οἱ μικροί τῶν ἀδελφῶν μου μισθοί θά ἐξήρκουν πρός ἀνακούφισιν τῆς μητρός, ἐφ' ᾧ καί τῇ ἐδίδοντο. Ἀλλ' ἐκείνη, ἀντί νά τούς δαπανᾷ πρός ἀνάπαυσίν της, ἐπροίκιζε δι' αὐτῶν τήν θετήν της θυγατέρα καί ἐξηκολούθει ἐργαζομένη πρός διατροφήν της. Ἐγώ ἔλειπον μακράν, πολύ μακράν, καί ἐπί πολλά ἔτη ἠγνόουν τί συνέβαινεν εἰς τόν οἶκόν μας. Πρίν δέ κατορθώσω νά ἐπιστρέψω, τό ξένον κοράσιον ηὐξήθη, ἀνετράφη, ἐπροικίσθη και ὑπανδρεύθη, ὡς ἐάν ἦτον ἀληθῶς μέλος τῆς οἰκογενείας μας.

Ὁ γάμος αὐτῆς, ὅστις φαίνεται ἐπίτηδες ἐπεσπεύθη, ὑπῆρξεν ἀληθής «χαρά» τῶν ἀδελφῶν μου. Οἱ δυστυχεῖς ἀνέπνευσαν, ἀπαλλαγέντες ἀπό τό πρόσθετον φορτίον. Καί εἶχον δίκαιον. Διότι ἡ κόρη ἐκείνη, ἐκτός ὅτι ποτέ δέν ἠσθάνθη πρός αὐτούς ἀδελφικήν τινα στοργήν, ἐπί τέλους ἀπεδείχθη ἀχάριστος πρός τήν γυναῖκα, ἥτις περιεποιήθη την ζωήν αὐτῆς μέ τοσαύτην φιλοστοργίαν, ὅσην ὀλίγα γνήσια τέκνα ἐγνώρισαν.

Εἶχον λόγους λοιπόν οἱ ἀδελφοί μου νά εἶναι εὐχαριστημένοι καί εἶχον λόγους να πιστεύσουν, ὅτι καί ἡ μήτηρ ἀρκετά ἐδιδάχθη ἐκ τοῦ παθήματος ἐκείνου.

Ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς των, ὅταν, ὀλίγας μετά τούς γάμους ἡμέρας, τήν εἶδον νά ἔρχεται εἰς τήν οἰκίαν, σφίγγουσα τρυφερῶς εἰς τήν ἀγκάλην της ἕν δεύτερον κοράσιον, ταύτην τήν φοράν ἐν σπαργάνοις!

—Τό κακότυχο! ἀνεφώνει ἡ μήτηρ μου, κύπτουσα συμπαθητικῶς ἐπί τῆς μορφῆς τοῦ νηπίου, δέν τό ἔφθανε πώς ἐγεννήθη κοιλιάρφανο, μόν' ἀπέθανε καί ἡ μάνα του καί τό ἄφηκε μέσ' στή στράτα! Καί, εὐχαριστημένη τρόπον τινά ἐκ τῆς ἀτυχοῦς ταύτης συμπτώσεως, ἐπεδείκνυε τό λάφυρόν της θριαμβευτικῶς πρός τούς ἐνεούς[9] ἐκ τῆς ἐκπλήξεως ἀδελφούς μου. [...]

Ἡ θετή μου ἀδελφή ἦτον ἀκόμη μικρά, καχεκτική, κακοσχηματισμένη, κακόγνωμος, καί πρό πάντων δύσνους[10], τόσον δύσνους, ὥστε εὐθύς ἐξ ἀρχῆς μ' ἐνέπνευσεν ἀντιπάθειαν.

—Δός το πίσου τό Κατερινιώ, ἔλεγον μίαν ἡμέραν εἰς τήν μητέρα μου. Δός το πίσου, ἄν μ' ἀγαπᾷς. Αὐτήν τήν φοράν σέ τό λέγω μέ τά σωστά μου! Ἐγώ θά σε φέρω μίαν ἄλλην ἀδελφήν ἀπό τήν Πόλι. Ἕνα εὔμορφο κορίτσι, ἕνα ἔξυπνο, πού νά στολίσῃ μίαν ἡμέρα το σπίτι μας.

Ἔπειτα περιέγραφα μέ τά ζωηρότερα χρώματα ὁποῖον θά ἦτο τό ὀρφανόν, το ὁποῖον ἔμελλον νά τῆς φέρω, καί πόσον πολύ θά τό ἠγάπων.

Ὅταν ὕψωσα τά βλέμματά μου πρός αὐτήν, εἶδον μετ' ἐκπλήξεώς μου, ὅτι τά δάκρυά της ἔρρεον σιγαλά καί μεγάλα ἐπί τῶν ὠχρῶν αὐτῆς παρειῶν[11], ἐνῷ οἱ ταπεινωμένοι της ὀφθαλμοί ἐξέφραζον μίαν ἀπερίγραπτον θλῖψιν!

—Ὤ! εἶπε μετ' ἀπελπιστικῆς ἐκφράσεως. Ἐνόμισα ὅτι σύ θά ἀγαπήσῃς τό Κατερινιώ περισσότερον ἀπό τούς ἄλλους, ἀλλά, ἀπατήθηκα! Ἐκεῖνοι δέν θέλουν διόλου ἀδελφήν, καί σύ θέλεις μίαν ἄλλην! Καί τί φταίγει τό φτωχό, σάν ἔγινεν ὅπως τό ἔπλασεν ὁ Θεός. Ἂν εἶχες μίαν ἀδελφήν ἄσχημην καί μέ ὀλίγον νοῦν, θά τήν ἐβγαζες δι' αὐτό μέσα στους δρόμους, γιά νά πάρῃς μιάν ἄλλην, εὔμορφην καί γνωστικήν.

—Ὄχι, μητέρα! Βέβαια ὀχι! ἀπήντησα ἐγώ. Μά ἐκείνη θά ἦτο παιδί σου, καθώς και ἐγώ. Ἐνῷ αὐτή δέν σοῦ εἶναι τίποτε. Μᾶς εἶναι ὅλως διόλου ξένη.

—Ὄχι! ἀνεφώνησεν ἡ μήτηρ μου μετά λυγμῶν, ὄχι! Δέν εἶναι ξένο τό παιδί! Εἶναι δικό μου! Τό ἐπῆρα τριῶν μηνῶν ἀπό πάνω ἀπό τό λείψανο τῆς μάνας του· καί ὁσάκις ἔκλαιγε, τοῦ ἔβαζα τό βυζί μου στό στόμα του, γιά νά το πλανέσω· καί τό ἐτύλιξα μέσ' στα σπάργανά σας, καί τό ἐκοίμησα μεσ' στήν κούνια σας. Εἶναι δικό μου τό παιδί, καί εἶναι ἀδελφή σας!

[1]ανομβρία: έλλειψη βροχής, ξηρασία.
[2]γιορτερά: γιορτινά.
[3]περιεστώτος: [περιίσταμαι: περικυκλώνω, περιστοιχίζω (οι περιεστώτες: οι θεατές, οι ακροατές)]
[4]εις επήκοον: σε απόσταση ακοής.
[5]πρωτόγερος: ο πρώτος γέρος, αυτός που τιμούν περισσότερο σε μια κοινότητα.
[6]Δεσποινιώ την Μηχαλιέσσα: πρόκειται για τη μητέρα του Βιζυηνού Δεσποινιώ (το όνομα του πατέρα του ήταν Μιχαήλος από το οποίο βγαίνει το «Μιχαλιέσσα», δηλ. η σύζυγός του Μιχαήλου).
[7]ξενίζω: φιλοξενώ
[8]επιδαφιλεύω: παρέχω με αφθονία.
[9]ενεός: εμβρόντητος, άναυδος.
[10]δύσνους: αυτός που δύσκολα καταλαβαίνει.
[11]παρειά (η): μάγουλο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Α1. Το έργο του Γ. Βιζυηνού χαρακτηρίζεται, μεταξύ των άλλων, και για τη θεατρικότητά του. Να αναφέρετε τρία παραδείγματα, μέσα από το απόσπασμα που σας δίνεται, τα οποία επιβεβαιώνουν τον παραπάνω χαρακτηρισμό.

Μονάδες 15

Β1. Σύμφωνα με τον Κ. Μητσάκη: «Η θέση και η ιδεολογία του Βιζυηνού απέναντι στο γλωσσικό πρόβλημα και γενικότερα το πρόβλημα της νεοελληνικής πνευματικής ζωής είναι ξεκαθαρισμένη. Θερμός υπέρμαχος της δημοτικής, στην πράξη όμως ένας μετριοπαθής καθαρευουσιάνος…».
Να σχολιάσετε την άποψη αυτή (μονάδες 10) και να γράψετε, μέσα από το απόσπασμα που σας δόθηκε, ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα για καθεμιά από τις δύο παραπάνω γλωσσικές επιλογές του Γ. Βιζυηνού. (μονάδες 10)

Μονάδες 20

Β2. α. «**Πρὶν δέ κατορθώσω νά ἐπιστρέψω, τό ξένον κοράσιον ηὐξήθη, ἀνετράφη, ἐπροικίσθη καί ὑπανδρεύθη, ὡς ἐάν ἦτον ἀληθῶς μέλος τῆς οἰκογενείας μας.**»
Ο Γ. Βιζυηνός στο παραπάνω χωρίο χρησιμοποιεί σύνοψη χρόνου. Να δικαιολογήσετε την επιλογή αυτή του συγγραφέα. (μονάδες 10)

β. «**Τό ἐπῆρα τριῶν μηνῶν ἀπό πάνω ἀπό τό λείψανο τῆς μάνας του· καί ὁσάκις ἔκλαιγε, τοῦ ἔβαζα τό βυζί μου στό στόμα του, γιά νά το πλανέσω· καί τό ἐτύλιξα μέσ' στά σπάργανά σας, καί τό ἐκοίμησα μεσ' στήν κούνια σας**.»
Τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με τη χρήση της αναδρομικής αφήγησης στο συγκεκριμένο χωρίο; (μονάδες 10)

Μονάδες 20

Γ1. Να σχολιάσετε σε ένα κείμενο 150-170 λέξεων το απόσπασμα που ακολουθεί: «**Ὁ πατήρ τοῦ κορασίου ἦτον ὠχρός καί ἔβλεπε περίλυπος ἐμπρός του. Ἡ σύζυγός του ἔκλαιεν ἀκουμβημένη εἰς τόν ὦμόν του. Ἡ μήτηρ μου ἔτρεμεν ἐκ τοῦ φόβου μήπως ἀκουσθῇ καμμία φωνή—Ἐγώ!—καί ματαιώσῃ τήν εὐτυχίαν της. Ἀλλά κανείς δέν ἀπεκρίθη**.»

Μονάδες 25

Δ1. Να συγκρίνετε, ως προς το περιεχόμενο, το απόσπασμα που σας δόθηκε από «Το αμάρτημα της μητρός μου» του Γ. Βιζυηνού με το παρακάτω απόσπασμα από το έργο του Ιω. Κονδυλάκη «Οι

Ἀθλιοι των Αθηνών», αναφέροντας (μονάδες 5) και σχολιάζοντας (μονάδες 15) τρεις ομοιότητες και δύο διαφορές μεταξύ των δύο κειμένων.

Μονάδες 20

Ιω. Κονδυλάκη
ΟΙ ΑΘΛΙΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
(απόσπασμα)

[...] Ὁ Τάσος [ο λούστρος] ἐξῆλθε περιχαρὴς ἐκ τῆς κρύπτης του. Ἀφοῦ τὴν ἐγλύτωσε τώρα ὁ Θεὸς εἶχε διὰ τὸ μέλλον. Καὶ ἐν τῇ εὐγνωμοσύνῃ του, ἡ μέγαιρα τοῦ ἐφάνη ὡς ἡ γλυκυτέρα γραῖα, ἀληθινὴ «κυροῦλα» σεβαστή. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ κιτρίνη Σταματίνα ἡ ὁποία ἐξῆλθε τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τὴν αὐλήν, τοῦ ἐφάνη ἡ καλλιμορφοτέρα τῶν γυναικῶν. Ἡ γραῖα εἶχε πλησιάσει καὶ παρετήρει τὸ νήπιον, τὸ ὁποῖον καταπτοηθέν, φαίνεται, ὑπὸ τὸ μεδούσειον βλέμμα της, ἐλούφαξεν ἐντὸς τῶν σπαργάνων του.

«Ἀπὸ κανένα σπίτι σοῦ τῶδωκαν, βρέ;» ἠρώτησε τὸ λοῦστρο.

«Ὄχι, κυροῦλα, σοῦπα, τῶρριξαν χθὲς τὴν νύκτα μέσα ’ς τὴν κάσσα ποὺ κοιμόμουνα, τὴν ὥρα τῆς βροχῆς.»

Ἡ γραῖα ἔκαμε μορφασμόν. Καλέ, ἐφαίνετο ἀπὸ τὰ ροῦχά του. Θὰ ἦτο παιδὶ καμμιᾶς φτωχῆς ποὺ δὲν εἶχε τί νὰ τὸ κάμῃ καὶ τὸ πέταξε.

«Κορίτσι εἶνε ἢ ἀγόρι;» ἠρώτησεν ἔπειτα.

«Κορίτσι. Τὸ λὲνε Τασοῦλα. Μὲς ’ς τὴ φασκιά του ἔχει ἕνα χαρτὶ ποὺ τὸ λέει.»

«Καὶ τί θὰ τὸ κάμῃς τώρα;» εἶπεν ἡ Σταματίνα. «Στὸ Βρεφοκομεῖο θὰ τὸ πᾷς:»

Ὁ Τάσος ἐσκέφθη ἐπὶ μικρόν, ἔπειτα εἶπε:

«Ἂν εἶχα τὴ μάννα μου ἐδῶ, θὰ τῆς τὸ πήγαινα καὶ θὰ δούλευα νὰ τὸ ἀναθρέψωμε. Τὸ λυποῦμαι τὸ κακόμοιρο!»

Ἡ Σταματίνα ἀντήλλαξε βλέμμα μὲ τὴν μητέρα της.

«Αἴ, δὲν μᾶς τἀφίνεις ἐμᾶς νὰ τἀναθρέψωμεν; Ἀφοῦ τὸ λυπᾶσαι, δὲν πρέπει νὰ τὸ πᾷς ’ς τὸ Βρεφοκομεῖο, ὅπου θὰ τἀφήσουν νἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν πεῖνα κι’ ἀπὸ τὴν κακοπέρασι. Ἄφησε νὰ τὸ δώσω ἐγὼ σὲ μιὰ παραμάννα ποὺ βύζαξε καὶ τὸ δικό μου τώρα ’ς τὰ ὕστερα ποὺ κόπηκε τὸ γάλα μου. Εἶνε μιὰ πολὺ καλὴ γυναῖκα ποὺ θὰ τῶχῃ σὰν παιδί της. Ἀλλὰ πρέπει.... νὰ τὴν πλερώνῃς.»

«Καὶ πόσο θέλει;» εἶπεν ὁ Τάσος.

«Πόσο μπορεῖς νὰ δίδῃς ἐσύ;»

Ὁ λοῦστρος ἐσκέφθη ἐπί τινας στιγμάς. Ἔπειτα εἶπε:

«Ἐγώ βγάζω καὶ μιάμιση δραχμὴ τὴν ἡμέρα καὶ δύο καμμιὰ φορά, σὰν μοῦ δώσουν καὶ κάμω θελήματα. Μὰ ὡς τώρα μοῦ τἄπαιρνε ὁ μάστορης καὶ μἔδερνε σὰν δὲν τοῦ πήγαινα μιάμιση δραχμὴ κάθε βράδυ.»

«Καὶ τώρα;»

«Τώρα τοῦ ἔφυγα κ' εἴδατε πῶς μὲ κυνηγᾷ νὰ μὲ πιάσῃ. Ἂν μὲ γραπώσῃ, θὰ μὲ σακατέψῃ ’ς τὸ ξύλο. Πέρσι ὅταν πρωτοῆρθα ἀπὸ τὴν πατρίδα, μἔδειρε μιὰ βραδυὰ τόσο πολύ, ποὺ μ' ἐπῆγαν ’ς τὸ νοσοκομεῖο.»

«Αἴ», εἶπεν ἡ μάγισσα, «νὰ μᾶς δίδῃς μιὰ σφάντζικα[12] τὴν ἡμέρα, καὶ πάλι λίγο εἶνε, γιατὶ τὸ παιδὶ θέλει λάτρα μεγάλη, ἀλλὰ εἶσαι φτωχὸ παιδί... Θὰ κάμωμε κἐμεῖς ἕνα μυστήριο.»

«Καλά, κυροῦλα», εἶπεν ὁ Τάσος ἀποφασιστικῶς, «κάθε βράδυ θὰ σᾶς φέρνω μιὰ σφάντζικα. Θὰ δουλέψω μὲ ὅλη μου τὴν ὄρεξι νὰ ζήσῃ κι' αὐτό, τὸ δυστυχισμένο, κἐγώ. Ἐγὼ μ' ἕνα ξεροκόμματο ψωμὶ ζῶ.»

«Ἔχε τὴν εὐχή μου, παιδί μου, ὁποῦ ’σαι ψυχοπονετικό.

Ἀφοῦ ἐκοιμόσουν δίπλα στὴν Ἁγία Εἰρήνη, χωρὶς ἄλλο, τὸ παιδὶ σοῦ τὤστειλε ἡ χάρι της καὶ πρέπει νὰ κάμῃς τὰ ἔξοδά του νὰ ζήσῃ καὶ νὰ μεγαλώσῃ. Θὰ κάμῃς μεγάλο μυστήριο, παιδάκι μου», εἶπεν ἡ γραῖα, καὶ μὲ τὴν τρέμουσαν καὶ πλήρη ρυτίδων χεῖρά της ἐθώπευσε τὴν ἡλιοκαῆ παρειὰν τοῦ λούστρου.

[12]σφάντζικα: παλαιὸ αυστριακὸ νόμισμα.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α.1 Στο «*Αμάρτημα της μητρός μου*», κυριαρχεί η θεατρικότητα η οποία στηρίζεται στη συμμετοχή πολλών προσώπων, πρωταγωνιστών, δευτεραγωνιστών και βουβών προσώπων, στην εναλλαγή σκηνών, αλλά και στο διάλογο. Έτσι ο αναγνώστης έχει την αίσθηση ότι είναι παρών στα διαδραματιζόμενα. Τρία χαρακτηριστικά παραδείγματα της θεατρικότητας του κειμένου είναι τα ακόλουθα:

1. Η σκηνή της πρώτης υιοθεσίας, που αρχικά εκτυλίσσεται στην εκκλησία και ακολουθεί τα λαϊκά και θρησκευτικά δρώμενα. Σ' αυτήν είναι παρόντες ο αφηγητής με τα αδέλφια του και τη μητέρα του. Ταυτόχρονα οι φυσικοί γονείς και πλήθος κόσμου παρακολουθούν την παράδοση του κοριτσιού από τον ιερέα στη Δεσποινιώ (*«Ήδη αυτή η υιοθέτησις…εκ των οστών»).*

2. Η μεταφορά της σκηνικής δράσης από την εκκλησία στο σπίτι του αφηγητή με την επιβλητική είσοδο του πρωτόγερου, της μητέρας και των συγγενών του κοριτσιού στην αυλή. Ο Βιζυηνός περιγράφει αναλυτικά τις κινήσεις και τα συναισθήματα των ηρώων. Ο πατέρας της κοπέλας ήταν «*ωχρός και περίλυπος*» ενώ η φυσική μητέρα έκλαιγε. «*Η είσοδος του… εις τον ώμον του*».
3. Τέλος, ο αφηγητής διαλέγεται με τη μητέρα του και η αφήγηση αποκτά αμεσότητα και παραστατικότητα. « *-Ω! είπε μετ'απελπιστικής εκφράσεως…και είναι αδελφή σας!*».

Β1. Ο Βιζυηνός υπήρξε ένας καλλιεργημένος άνθρωπος. Το ταλέντο του είχε ωριμάσει με τις ειδικές σπουδές φιλοσοφίας, λογοτεχνίας και ψυχολογίας. Η υψηλή παιδεία του είναι ευδιάκριτη από την επιμέλεια στην χρησιμοποίηση του εκφραστικού οργάνου. Η καθαρεύουσά του φτάνει σε ωραία εκφραστικά επιτεύγματα, όταν αφηγείται ο πεπαιδευμένος και ώριμος αφηγητής, ο οποίος χρησιμοποιεί περισσότερες λέξεις και εκφράσεις της αρχαίας ελληνικής και της καθαρεύουσας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της καθαρεύουσας του ώριμου αφηγητή, ο οποίος επιστρέφοντας από τα ξένα εκφράζει τη διαφωνία του με την πρόθεση της μητέρας του να υιοθετήσει ένα δεύτερο κορίτσι, αποτελεί το απόσπασμα «*η θετή μου αδελφή ήτον ακόμη μικρά, καχεκτική, κακοσχηματισμένη, κακόγνωμος, και προ πάντων δύσνους, τόσον δύσνους, ώστε ευθύς εξ αρχής μ΄ ενέπνευσεν αντιπάθειαν*». Στο παραπάνω απόσπασμα η τριπλή χρήση του σύνθετου επιθέτου με πρώτο συνθετικό το «*κακός*», αλλά και η αναδίπλωση του επιθέτου «*δύσνους*», επιβεβαιώνουν το λόγιο χαρακτήρα της γλώσσας του ώριμου αφηγητή.
Από την άλλη, στο διήγημα γίνεται χρήση της δημοτικής γλώσσας, κυρίως στα αποσπάσματα όπου αφηγείται τα γεγονότα ο μικρός Γιωργής. Επίσης η δημοτική είναι η γλώσσα που συναντάμε στα διαλογικά μέρη, αλλά και όταν μιλούν τα πρόσωπα του χωριού, όπως ο ιερέας ή η μητέρα του αφηγητή. Τα λόγια του ιερέα κατά την τελετή της πρώτης υιοθεσίας αποτελούν ένα παράδειγμα της δημοτικής γλώσσας που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας: «*-Ποιος από σας είναι ή εδικός ή συγγενής ή γονιός του παιδιού τούτου περισσότερον από την Δεσποινιώ την Μηχαλιέσσα κι από τους εδικούς της;*».
Αυτό που πρέπει να τονιστεί για τη γλώσσα του διηγήματος είναι ότι ο συγγραφέας επιλέγει είτε την καθαρεύουσα είτε τη δημοτική, ανάλογα με το ποιο είναι το ομιλόν πρόσωπο. Φροντίζει πάντα η

γλώσσα να είναι ανάλογη του μορφωτικού και κοινωνικού επιπέδου των προσώπων, ώστε να εξασφαλιστεί η αληθοφάνεια των χαρακτήρων.

Β2.α. Ενώ ο αφηγητής αφηγείται με κάθε λεπτομέρεια το τελετουργικό της πρώτης υιοθεσίας, στη συνέχεια αφηγείται πολύ συνοπτικά τη ζωή της θετής αδερφής του. Ο μικρός αφηγητής είναι παρών στην τελετή της υιοθεσίας και γι' αυτό αφηγείται αναλυτικά αυτό το περιστατικό, το οποίο τον είχε εντυπωσιάσει μιας και ήταν ένα γεγονός που ξέφευγε από τα συνηθισμένα. Από την άλλη, όμως, συνοψίζει τη ζωή της θετής αδερφής του σε τέσσερα ρήματα «ηυξήθη, ανετράφη, επροικίσθη και υπανδρεύθη». Αυτό οφείλεται κατά βάση στο γεγονός ότι ο αφηγητής λείπει στα ξένα όσο το κορίτσι μεγαλώνει στο πατρικό του σπίτι και φεύγει από αυτό πριν από την επιστροφή του («*πριν δε κατορθώσω να επιστρέψω*»), άρα δεν έχει πλήρη γνώση όσων συμβαίνουν για να τα αφηγηθεί λεπτομερώς. Βέβαια, η τεχνική της σύνοψης του χρόνου μπορεί να δικαιολογηθεί και με άλλα επιχειρήματα, όπως ότι η ζωή της θετής αδερφής, την οποία ο αφηγητής δεν συμπαθεί, δεν συνδέεται με την υπόθεση του διηγήματος.

β. Ο αφηγητής επιστρέφοντας από τα ξένα διαφωνεί με τη μητέρα του, η οποία έχει υιοθετήσει και δεύτερο κορίτσι. Της ζητά να το δώσει πίσω, αλλά η μητέρα αρνείται προβάλλοντας την επιχειρηματολογία της μέσα από μια σύντομη αναδρομική αφήγηση. Στόχος αυτής της αναδρομής είναι να αποδείξει ότι το θετό κορίτσι είναι πραγματική κόρη της και αδερφή των αγοριών. Γενικότερα, αφού η αφήγηση είναι μεταγενέστερη των γεγονότων, δίνει στο συγγραφέα τη δυνατότητα να καλύψει με τις αναχρονίες, που έχουν τη μορφή της αναδρομής, τα κενά, να διαφωτίσει τα κίνητρα και τη συμπεριφορά των προσώπων. Έτσι, και εδώ η μητέρα περιγράφει τις ενέργειες που αποδεικνύουν, κατά τη γνώμη της, ότι το παιδί είναι δικό της και ότι είναι πραγματική αδερφή των γιών της.

Γ.1 Η διαδικασία της υιοθεσίας είναι απλή χωρίς τυπικότητες και ο αφηγητής που είναι αυτόπτης μάρτυρας παρίσταται στη δράση. Με έντονη περιγραφική ικανότητα αποδίδει με λεπτομέρειες τα συναισθήματα και τις κινήσεις των προσώπων και από τις δύο πλευρές. Η περιγραφή του αποχωρισμού των γονέων δίνεται με

περίτεχνο τρόπο και τα συγκλονιστικά συναισθήματά τους αποτυπώνονται χωρίς μελοδραματισμούς. Η εικόνα του πατέρα και ο ψυχικός του κόσμος του προβάλλεται με τα περιγραφικά επίθετα «*ωχρός*» και «*περίλυπος*». Η σύζυγός του, ταυτόχρονα, παρακολουθεί συντετριμμένη τα γεγονότα, ενώ στηρίζεται στον ώμο του άντρα της. Η μητέρα του αφηγητή διακατεχόταν από ανάμικτα συναισθήματα. Κυριαρχούσε μέσα της ο φόβος μήπως κάποιος φέρει αντίρρηση στην υιοθεσία , γεγονός που θα ανέτρεπε την ευτυχία της. Χαρακτηριστική είναι η χρήση του ευθέως λόγου στη φράση «*-Εγώ!-*» που διακόπτει την αφήγηση και περικλείεται σε διπλή παύλα συνοδευόμενο από θαυμαστικό και αποδίδει την ένταση της σκηνής ενώ παράλληλα προσδίδει ζωντάνια στο λόγο. Όλη η σκηνή είναι αφηγημένη από τον μικρό αφηγητή, ο οποίος απουσιάζει από τη δράση, αλλά μεταφέρει με απόλυτη λεπτομέρεια τις κινήσεις, τις εκφράσεις και τα συναισθήματα των προσώπων.

Δ1. Διαβάζοντας παράλληλα τα δύο αποσπάσματα διαπιστώνεται ότι αναφέρονται, μεταξύ άλλων, στο ζήτημα της υιοθεσίας. Κατά την πρώτη υιοθεσία η Δεσποινιώ υιοθετεί ένα κοριτσάκι παρά τις οικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει. Εργάζεται σκληρά για να μπορέσει να αναθρέψει τόσο τα δικά της παιδιά όσο και τη θετή κόρη της. Αντίστοιχα και ο Τάσος αποφασίζει να κρατήσει το κοριτσάκι που βρήκε παρόλο που ο μισθός του είναι μικρός και δηλώνει «*θα δουλέψω με όλη μου την όρεξι να ζήση κι αυτό, το δυστυχισμένο, κι εγώ. Εγώ μ΄ ένα ξεροκόμματο ζω*». Ο Τάσος λυπάται «*το κακόμοιρο*» το παιδί και αποφασίζει να το κρατήσει, παρά τη φτώχεια του, όπως κάνει και η Δεσποινιώ, όταν βρίσκει το δεύτερο κοριτσάκι, που αναφωνεί μόλις το βλέπει «*Το κακότυχο!*». Κοινό σημείο αναφοράς και στα δύο αποσπάσματα είναι το σχόλιο για την βαριά μοίρα που συνοδεύει τα έκθετα κορίτσια. Τέλος, ένα ακόμη κοινό σημείο ανάμεσα στα δύο αποσπάσματα είναι ότι τα έκθετα βρέφη θεωρούνται ως σημάδι της θείας χάρης. Η γριά «*κυρούλα*» τονίζει του Τάσου ότι «*το παιδί σου τώστειλε η χάρη της*», αφού κοιμόταν δίπλα στην Αγία Ειρήνη. Αντίστοιχα, η Δεσποινιώ, όταν βρήκε το δεύτερο κορίτσι το θεώρησε θεϊκό σημάδι «*και, ευχαριστημένη τρόπον τινά εκ της ατυχούς ταύτης συμπτώσεως, επεδείκνυε το λάφυρόν της θριαμβευτικώς*».
Ως προς τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στα δύο αποσπάσματα παρατηρείται ότι στο «*Αμάρτημα της μητρός μου*» οι υιοθεσίες είναι δύο εκ των οποίων η πρώτη είναι μεθοδευμένη και

έγινε «*μετά μακράς προσπαθείας*». Εκτός των άλλων σε όλο το απόσπασμα διακρίνεται η εμμονή της Δεσποινιώς να υιοθετεί κορίτσια. Αντίθετα, ο Τάσος αποφασίζει να κρατήσει το κοριτσάκι που εντελώς τυχαία βρέθηκε στο δρόμο του. Μία δεύτερη διαφοροποίηση στο περιεχόμενο των δύο αποσπασμάτων σχετίζεται με τα συναισθήματα των αγοριών. Ο Τάσος θέλει να κρατήσει το κοριτσάκι, αλλά χρειάζεται και τη βοήθεια της μητέρας του για να μπορέσει να το μεγαλώσει «*Ἂν εἶχα τὴ μάννα μου ἐδῶ, θὰ τῆς τὸ πήγαινα καὶ θὰ δούλευα νὰ τὸ ἀναθρέψωμε.Τὸ λυποῦμαι τὸ κακόμοιρο!*». Από την άλλη ο Γιωργής είναι τελείως αντίθετος στο να κρατήσει η μητέρα του το δεύτερο κοριτσάκι και της δηλώνει «*—Δός το πίσου τό Κατερινιώ, ἔλεγον μίαν ἡμέραν εἰς τήν μητέρα μου. Δός το πίσου,ἄν μ΄ ἀγαπᾷς*». Τέλος, αρνείται να την αποδειχτεί ως μέλος της οικογένειάς του «*αὐτή δέν σοῦ εἶναι τίποτε. Μᾶς εἶναι ὅλως διόλου ξένη*».

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΩΝ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ
«ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ» ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Μ. – ΠΟΥΤΟΥ Λ. – ΧΑΝΙΩΤΗ Ν.